Lietas Nr.C33608917
Lietvedības Nr.C-1744-18/21
ECLI:LV:RIRT:2018:0419.C33608917.4.S

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā
Siguldā 2018.gada 19.aprīlī

Rīgas rajona tiesa
tiesnese V.Grebežniece
ar tiesas sēdes sekretāri L.Graudiņu
piedaloties prasītājam /pers. C/ un tulkam Gaļinai Mazajevai, atbildētājai /pers. D/ un viņas pilnvarotajam pārstāvim /pers. E/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu prasītāja /pers. C/, personas kods: /personas kods/, maza apmēra prasībā pret atbildētāju /pers. D/, personas kods:/personas kods/, par uzturlīdzekļu piedziņu.

Aprakstošā daļa

2017.gada 25.oktobrī prasītājs /pers. C/ iesniedzis tiesā maza apmēra prasību par uzturlīdzekļu piedziņu pret atbildētāju /pers. D/ norādot, ka prasītājs ir atbildētājas tēvs, kurš nestrādā, ir pensionārs un viņa pensijas ikmēneša apmērs ir 294,25 *euro*. Atbildētāja dzīvo Lielbritānijā un ir prasītāja vienīgais bērns. Ar atbildētājas māti prasītājs izšķīries, kad atbildētājai bija 7 gadi, bet ir maksājis uzturlīdzekļus. Šobrīd viņam ir 77 gadi, ir nopietnas veselības problēmas ar kauliem, hipertonija, diabēts. Ārstēšanās ir dārga, prasītājam tai nepietiek finansiālo līdzekļu, kādēļ nevar veikt acu operāciju un iegādāties nepieciešamos medikamentus. Prasītājs vēlas, lai atbildētāja kā viņa meita viņam palīdzētu, ja ne pēc labas gribas, tad pēc likuma. Prasītājs vairākkārt pats lūdzis atbildētājai palīdzību, kad sācis slimot, bet atbildētāja viņu ignorējusi. Saskaņā ar Civillikuma 188.pantu prasītājs tiesai lūdzis piedzīt no atbildētājas uzturlīdzekļus 100 *euro* apmērā ik mēnesi.

2018.gada 5.februārī tiesā saņemti atbildētājas paskaidrojums par celto prasību, kur norādīts, ka atbildētāja prasību neatzīst. No atbildētājas bankas izrakstiem redzams, ka viņas alga ir vidēji £200 (divi simti sterliņu mārciņas) nedēļā, no kurām apmaksā visus komunālos maksājumus, regulārus maksājumus pēc kredītlīnijas, kā arī iegādājas visas pārējās pirmās nepieciešamības preces. Atbildētājas mātei, /pers. F/, personas kods: /pers. kods/, ir noteikta invaliditātes pirmā (1.)grupa un piešķirts maznodrošinātās personas statuss. Līdz ar to, sniedz finansiālu palīdzību savai mātei. Atbildētājas bioloģiskais tēvs, /pers. C/, kurš lūdzis no atbildētājas piedzīt uzturlīdzekļus 100 *euro* apmērā, aizgāja no ģimenes, kad atbildētājai bija 7 gadi, nepiedalījās atbildētājas audzināšanā, izņemot neregulārus uzturlīdzekļu maksājumus 20 rubļu apmērā mēnesī. /pers. C/ savu pienākumu pret ģimeni un pret bērniem nepildīja, nepiedalījās nedz bērnu audzināšanā, nedz uzturēšanā, visu atbildētājas apzināto mūžu bijuši sveši cilvēki viens otram un tēvs ir parādījies atbildētājas dzīvē tikai tagad, kad pašam ir nepieciešama uzturēšana. Atbildētāja neuzskata, ka viņai būtu pienākums uzturēt tēvu. Savā prasības pieteikumā /pers. C/ norāda, ka viņam ir nopietnas problēmas ar kauliem, hipertonija, diabēts, kā arī viņam ir nepieciešama operācija acīm un jāpērk nepieciešamie medikamenti, taču klāt pie prasības pieteikuma nav pievienojis nekādus medicīniskos izrakstus, kas apliecinātu, ka viņam būtu minētās slimības un nepieciešama operācija acīm, kā arī nemin, kādi medikamenti viņam ir nepieciešami un kāda ir to vērtība. Papildus vērš uzmanību, ka pēc atbildētājai zināmas informācijas, prasītājs dzīvo kopā ar savu civilsievu un viņiem faktiski ir kopīgs ģimenes budžets. Savā prasības pieteikumā viņš to nepiemin, lai acīmredzot, izklausītos nabadzīgāk nekā viņš ir patiesībā un iežēlinātu tiesu. (l.l.26-30)

Tiesas sēdē prasītājs prasību uzturēja daļēji un lūdza no prasītājas piedzīt uzturlīdzekļus 50,00 *euro* apmērā ik mēnesi un paskaidroja, ka vēlas saņemt no atbildētājas uzturlīdzekļus sakarā ar to, ka jūlija mēnesī ir paredzēta operācija, kuras kopējās izmaksas nespēj segt.

Tiesas sēdē atbildētājas pilnvarotais pārstāvis prasību neatzina, un paskaidroja, ka uzskata to par nepamatotu. Atsaucās uz Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu. Ne vienmēr bērniem pastāv pienākums uzturēt savus vecākus, tikai vajadzības gadījumā. Izšķirot strīdu par uzturlīdzekļiem vecākiem, primāri noskaidrojams jautājums par nepieciešamību saņemt papildus uzturlīdzekļus. Uzskata, ka prasītājs nepierāda sava prasījuma pamatotību, no pievienotajiem dokumentiem nav saprotams, kādas izmaksas paredzētas par plānoto operāciju un kādēļ uzturlīdzekļi nepieciešami tieši 100,00 *euro* apmērā. Līdz šim lietas materiāliem nav pievienots uzturlīdzekļu aprēķins. Atbildētāja piekrīt sniegt labprātīgi materiālu atbalstu operācijas izmaksām, taču nepiekrīt maksāt uzturlīdzekļus katru mēnesi. Prasītājs savulaik aizgāja no ģimenes, maksāja uzturlīdzekļus 20,00 rubļu apmērā. Vērsās pie atbildētājas tikai tad, kad bija nepieciešama materiāla palīdzība. Atbildētājai būtībā prasītājs ir svešs cilvēks, tādēļ viņa neuzskata par pienākumu maksāt prasītājam ikmēneša uzturlīdzekļus. Atbildētājas māte ir smagi slima, kurai finansiālu palīdzību sniedz atbildētāja, lietas materiāliem pievienoti pierādījumi, lūdza tiesu ņemt vērā šo faktu. Lietas materiāliem pievienots konta pārskats, no kura redzams, ka atbildētāja no saviem ienākumiem nespēj sniegt materiālu atbalstu arī tēvam. Atbildētājai ir arī kredītsaistības. Uzskata prasību par nepamatotu un noraidāmu. Uzskata, ka nav pamats piedzīt no atbildētājas uzturlīdzekļus, jo prasītāja ikmēneša ģimenes ienākumi ir gandrīz 600,00 *euro*.

Motīvu daļa

Noklausījusies prasītāja un atbildētājas pārstāvja paskaidrojumus, iepazinusies ar lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem, tiesa uzskata, ka prasība nav pamatota un ir noraidāma.

Lietā nav strīda par to, ka atbildētāja /pers. D/, dzimusi /datums/ir prasītāja /pers. C/, dzimuša /datums/, meita. (l.l.7)

Civillikuma 188.panta pirmā daļa noteic, ka pienākums uzturēt vecākus un vajadzības gadījumā arī vecvecākus gulstas uz visiem bērniem samērā ar viņu spējām uzturēt vecākus vai vecvecākus un mantas stāvokli. Strīdus par uzturlīdzekļiem vecākiem vai vecvecākiem izšķir tiesa.

Civillikuma 188.panta izpratnē ar vajadzības gadījumu jāsaprot vecāka nepieciešamība pēc papildus līdzekļiem tādu iemeslu dēļ, dēļ kuriem viņš pats nespēj sevi nodrošināt un apgādāt. Nepieciešamību pēc papildus līdzekļiem un to apmēru pamato faktiskie apstākļi katrā atsevišķā situācijā, kurus, izspriežot lietu, jāvērtē tiesai. Savukārt, fakts, ka vecākiem vajadzīga bērna apgādība, jāpamato prasītājam, tādējādi, pierādīšanas pienākums, prasot uzturlīdzekļus no bērniem, gulstas uz vecākiem. Tikai pēc tam, kad tiesa uzskata par pierādītu un pamatotu vajadzību pēc papildus līdzekļiem, tai jāvērtē, kādā apmērā un kādās daļās prasītāja bērniem ir pienākums to sniegt (sk. Augstākās tiesas Senāta 2011.gada 27.aprīļa spriedums lietā Nr.SKC-160 un 2011.gada 22.jūnija spriedums lietā Nr.SKC-1029).

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts 2011.gada 27.aprīļa spriedumā lietā SKC- 160/2011, atzinis, ka no Civillikuma 188.panta pirmās daļas nepārprotami izriet bērnu pienākums apgādāt vecākus. Tomēr, kā tas jau izriet no minētās tiesību normas gramatiskā tulkojuma, šāds pienākums

bērniem nepastāv vienmēr un *per se*, bet gan rodas tikai vajadzības gadījumā. Minētās tiesību normas izpratnē ar vajadzības gadījumu jāsaprot vecāku nepieciešamība pēc papildu līdzekļiem tādu iemeslu dēļ, ka viņi paši nespēj sevi nodrošināt un apgādāt. Nepieciešamību pēc papildu līdzekļiem un to apmēru pamato faktiskie apstākļi katrā atsevišķā situācijā, kurus, izspriežot lietu, jāvērtē tiesai. Savukārt, fakts, ka vecākiem vajadzīga bērna apgādība, jāpamato prasītājam, tādējādi, pierādīšanas pienākums, prasot uzturlīdzekļus no bērniem, gulstas uz vecākiem. Senāts norādījis, ka tikai pēc tam, kad tiesa uzskata par pierādītu un pamatotu vajadzību pēc papildu līdzekļiem, tai jāvērtē, kādā apmērā un kādās daļās prasītāja bērniem ir pienākums to sniegt.

Izšķirot strīdu par uzturlīdzekļu piedziņu vecākam, tiesai primāri jānoskaidro jautājums par vecāka nepieciešamību pēc papildus līdzekļiem, savukārt, pēc tam jānovērtē bērna mantas stāvoklis.

Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa noteic, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

Lietas materiāliem pievienots prasītāja iesniegtais 2017.gada 16.oktobra izraksts no ambulatorās kartes, no kura izriet, ka prasītājam ir osteomelīts un diabēts. Lietas materiāliem pievienota arī cukura diabēta slimnieka insulīna kartes Nr.12.00.005695 (vāka jeb pirmās lapas) neapstiprināta gaismas kopija. (l.l.8-10)

No lietas materiālos esošas 2017.gada 17.oktobrī izsniegtās VSAA izziņas secināms, ka prasītājs ik mēnesi saņem vecuma pensiju 263,12 *euro* mēnesī un 32,87 *euro* apmērā piemaksu pie vecuma pensijas. (l.l.11)

2018.gada 12.martā prasītājs tiesai iesniedzis papildus iesniegumu, norādot, ka no 2018.gada 19.janvārā līdz 31.janvārim atradies slimnīcā asu sāpju dēļ vēdera lejasdaļā un pēc ārstēšanas ar ģimenes ārsta nosūtījumu nosūtīts pie ķirurga, jo nepieciešams veikt operāciju, kuras izmaksas būs aptuveni 650,00 *euro* apmērā. Par atrašanos slimnīcā samaksājis 141,34 *euro*. Cita starpā iesniegumā prasītājs norādījis, ka dokumentus kas pamato maksājumus par viņa ārstēšanu un medikamentiem nav vācis, savukārt, par viņa veselības stāvokli var spriest pēc uzstādītajām diagnozēm un slimnīcas izraksta. (l.l.83)

Iesniegumam prasītājs pievienojis Rīgas Austrumu klīniskās slimnīcas izrakstu-epikrīzi no pacienta medicīniskās kartes Nr.03995-2018, kas tiesas ieskatā apliecina veiktos prasītājam izmeklējumus, bet nav uzskatāms par pierādījumu prasītāja ārstniecības izdevumiem.(l.l.84-85) Attiecīgajā izmeklējumu laikā prasītājs atradies stacionārā no 19.01.2018.gada līdz 31.01.2018., par saņemtajiem pakalpojumiem kopsummā apmaksājis rēķinu 141,34 *euro* apmērā.(l.l.86-87)

Lietas materiāliem pievienots čeks par ķirurga konsultācijas apmaksu 4,27 *euro* apmērā. (l.l.90)

No prasības pieteikuma izriet, ka prasītājs uzturlīdzekļus lūdzis medikamentu iegādei un ārstniecisko manipulāciju veikšanai, bet nekādus pierādījumus par viņam nozīmētajiem medikamentiem, to izmaksām tiesai nav iesniedzis. Arī medicīnisko manipulāciju uzskaitījumu, ārsta nozīmējumus, izmaksas, nav tiesai iesniedzis.

No tiesai iesniegtā SIA „Siguldas slimnīca" dokumenta par prasītāja paredzēto iestāšanos slimnīcā 2018.gada 12.jūnijā izriet, ka prasītājam paredzēta operācija, bet kāda konkrēti operācija, nav norādīts, kā arī no prasītāja iesniegtā plānveida maksas operāciju saraksta, kurā uzskaitītas dažādas ķirurģiskas operācijas un to cenrādis, nav iespējams secināt, kāda konkrēti operācija 2018.gada 12.jūnijā prasītājam tiks veikta un kādas būs tās izmaksas. (l.l.91-92)

Tiesa norāda, ka prasītājs nav izmantojis arī Civilprocesa likuma 112.pantā noteiktās tiesības lūgt tiesai pieprasīt pierādījumus no attiecīgas iestādes vai speciālista, motivējot attiecīgo pieteikumu.

Tiesa pievienojas tiesību zinātnē paustajam viedoklim, ka pierādīšanas pienākuma sadales pamatā ir princips – *ei incumbit probatio gui dicit, non gui negat* (jāpierāda, pierādījumi jāiesniedz tam, kurš apgalvo, un nevis tam, kurš noliedz). Tādējādi, *onus probandi* vispirms gulstas uz prasītāju, kurš griežas tiesā ar lūgumu aizsargāt aizskartās tiesības (*A. Līcis, Prasības tiesvedībā un pierādījumi, TNA, 2003., lpp. 72*).

Tiesa ņem vērā tiesību doktrīnā noteikto – prasības tiesvedībā tiesa aprobežojas tikai ar paziņošanu pusēm, ka par to norādītajiem faktiem nav iesniegti pierādījumi (Civilprocesa likuma 93. panta ceturtā daļa) vai iesniegtie pierādījumi nav pietiekoši (*Līcis. A, Prasības tiesvedībā un pierādījumi, TNA, 2003., lpp. 82*).

Tiesa ņem vērā, ka ar Rīgas rajona tiesas 2018.gada 6.februāra lēmumu, kad tiesa mainījusi lietas izskatīšanas veidu no rakstveida procesa un mutvārdu procesu, tiesa ņemot vērā atbildētājas paskaidrojumos izteiktos iebildumus un lūgumus, prasītājam uzlikusi par pienākumu līdz 2018.gada 9.martam iesniegt tiesai pierādījumus par prasībā norādītajām veselības problēmām, nepieciešamo ārstēšanu, medikamentiem un to izmaksām, nepieciešamo uzturlīdzekļu aprēķinu (l.l.55-56). Lēmumā uzlikto pienākumu prasītājs nav izpildījis.

Viens no civilprocesa pamatprincipiem ir dispozitivitātes princips, proti, tā ir pušu brīva rīcība ar savām subjektīvām tiesībām un to aizsardzības līdzekļiem. Procesuālo tiesību izmantošana ir atkarīga no puses ieskatiem, turklāt, par savu tiesību izmantošanu un tās sekām puse pati ir atbildīga. *(Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.-28.nodaļa). Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. – Rīga, Tiesu namu aģentūra, 2011, 318.lpp.).*

Tiesas sēdē noskaidrots, ka prasītāja ģimenes kopējie ienākumi ir līdzvērtīgi tiem, kurus saņem atbildētāja, turklāt, atbildētāja materiāli atbalsta savu ģimeni, kurai piešķirts maznodrošinātās statuss (l.l.31), atbildētājas māte ir kopjama pirmās grupas invalīde. (l.l.33) Ņemot vērā minēto, tiesa uzskata, ka lietas izskatīšanas gaitā nav konstatēta prasītāja pamatota nepieciešamība pēc papildus līdzekļiem viņa uzturam un aprūpei, un līdz ar to, secināms, ka nav iestājušies Civillikuma 188.pantā paredzētie priekšnoteikumi atbildētājas pienākumam sniegt līdzekļus prasītāja uzturam, un prasība noraidāma kā nepierādīta un nepamatota.

Pie apstākļiem, ka prasītājs nav pierādījis prasības pamatojumu un prasība par uzturlīdzekļu piedziņu ir noraidāma, tiesa neatrod par nepieciešamu detalizēti vērtēt atbildētājas iebildumus pret celto prasību.

Rezolutīvā daļa

Vadoties no Civilprocesa likuma 8., 96.panta piektās daļas, 97., 190., 193., 250.^{26} panta, tiesa

n o s p r i e d a:

noraidīt prasītāja /pers. C/, personas kods: /pers. kods/, maza apmēra prasību pret atbildētāju /pers. D/, personas kods: /pers. kods/, par uzturlīdzekļu piedziņu .

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā, no sprieduma sastādīšanas dienas, Rīgas apgabaltiesā, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas rajona tiesā.

Spriedums sastādīts un pieejams 2018.gada 19.aprīlī.

Tiesnese /V.Grebežniece/